There are no translations available.

A vízimalmok magyarországi elterjedését vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az oklevelek említése szerint Szent István uralkodását követő évtizedekben a tatai apátság területén lévő forrás vize hajtotta a kolostor malmát.

Száz évvel később, 1388-ban Zsigmond király által kiadott Péter nevű apát beiktató oklevele kilenc működő és egy romos vízimalmot sorol fel a helyük megjelölésével. Elmondhatjuk, hogy Zsigmond uralkodása idején Tatán a malomipar virágzásnak indult.

Mátyás király uralkodásakor Bonfini Tatáról a következőket írja: „A víz lefolyásánál gabonaőrlő malmok vannak, sorjában kilenc. Ezek a várhoz tartoznak, háborúban sem szakíthatók el tőle."

A török hódoltság alatt a tatai vízimalmok a Cifra-malom kivételével elpusztultak.

A XVIII. század elején a lerombolt malmok közül az 1720-as évek közepéig hetet rendbehoztak. A molnár céh 1716-ban alakult meg, céhszabályzatuk húsz cikkelyt tartalmazott. A pecsétnyomójuk 1761-ből, a céhládájuk és a céhjelvényük 1795-ből való, melyek a Kuny Domokos Múzeum állandó kiállításán láthatók.

Tatát a környező falvakkal Esterházy József gróf 1727-ben megvásárolta. A jószágkormányzó ez év nyarán a grófnak írt levelében intézkedéseiről beszámolt: „…Tatában levő malmokat megjárván, aminthogy hét az a malom, mely hét malom vagyon 21 kerékre, ..."

A reformkorban tizennégy lisztőrlő malom működött 33 kerékkel. Az 1830-as évek elején készített térképen hat kallómalmot is feltüntettek.

A két világháború között a tatai vízimalmok közül tíz őrölt lisztet: Sándor-malom, Miklós-malom, Czégényi-malom, Pötörke-malom, József-malom, Nepomucenus-malom, Berta-malom, Réti-malom, Cifra-malom, Wéber-malom.

A fiatal Esterházy Miklós gróftól 1947-ben Pályka Dezső a Miklós-malmot, Csontos Béla a Pötörke-malmot és Tárnok András a József-malmot megvették.

A bérlők és a tulajdonosok kezén levő malmokat 1950-ben államosították. A források vizének elapadását (1961) rövid ideig még két malom túlélte. A Wéber-malom, melyet a termelőszövetkezet villannyal tíz évig darálónak használt. A másik a Cifra-malom, melyben az őrlést 1968-ban szűntették meg. A malom berendezését leszerelték és 1972-73-ban elvitték a komáromi malomba.

Tatán, ahol Magyarország legtöbb vízimalma működött a szénbányászat következtében elapadt források végleg megpecsételték a tatai malmok sorsát. Örökre megálltak az álmosítóan zubogó vízikerekek.

dr. Körmendi Géza

Forrás: www.tataivaroskapu.hu